

PEDAGOGIKA SLUCHOVO POSTIHNUTÝCH DETÍ

Iveta Ondriová¹, Terézia Fertal'ová¹, Janka Slaninková¹

¹Fakulta zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity v Prešove
Katedra ošetrovateľstva

Abstrakt: Cieľom pedagogiky sluchovo postihnutých je rehabilitácia nepočujúcich, nedoslýchavých, ohluchlých, osôb s KI a tiež viacnásobne postihnutých s poruchami sluchu; podporiť ich aktívne sociálne prejavy, aby si uvedomili svoju identitu a schopnosť začleniť sa do spoločnosti.

Abstract :The mission of paediatrics of hearing handicapped persons consist in the rehabilitation of deaf , hard of hearing, getting deaf persons, and also multiple handicapped with the hearing deficit, to support their social activities, to be conscious of their identity and ability to join the society.

Kľúčové slová : Sluch. Nepočujúci. Znakový jazyk,

Key words: Hearing. Deaf clients. Gesture language.

Hlavný cieľ pedagogiky sluchovo postihnutých spočíva (bez ohľadu na typ a stupeň postihnutia) v sprostredkovaní komunikačných kompetencií, aby sluchovo postihnutí ľudia boli schopní interaktívneho rečového kontaktu.

- poskytnúť v nožnej miere komplexné vzdelanie
- rozvinúť osobnostné kvality jedinca (ktoré umožňujú sluchovo postihnutému človeku bez obmedzení účasť na živote spoločnosti)
- rozvinúť u sluchovo postihnutého kompetenciu rozhodovania, začlenenie sa do sociálnej skupiny, v ktorej chce žiť (do skupiny počujúcich ľudí orálne komunikujúcich, do skupiny nepočujúcich prevažne komunikujúcich posunkovým jazykom, do skupiny nedoslýchavých ľudí alebo alternatívne do viacerých skupín podľa svojho postihnutia, podľa svojich potrieb či rozvinutých sociálnych vzťahov) (Gordošová, 2000).

Predmetom pedagogiky sluchovo postihnutých sú osobitosti učenia a sociálneho začlenenia sluchovo postihnutých detí, mládeže a dospelých.

Ranná domáca výchova a predškolská výchova v rannom veku - období

Ranná domáca výchova v rannom období je komplexná podporná a výchovná starostlivosť o sluchovo postihnuté dieťa raného veku v domácom prostredí. V staršej literatúre sa uvádza domáca rečová výchova. Zavedením nového termínu — ranná domáca výchova, sa odstránili pochybnosti o tom, že komunikačné schopnosti sluchovo postihnutého dieťaťa treba v rámci všestrannej stimulácie vývinu osobnosti začať rozvíjať podľa možnosti v ranom veku .

Začať s rannou domácou výchovou hneď po zistení sluchového postihnutia je úloha pedoaudiologickej poradne. Nemá sa čakať na výsledky všetkých aspektov sluchového postihnutia, napríklad na prípadné objasnenie pridružených porúch. Včas začatá starostlivosť môže urýchliť objasnenie ostatných nápadností a potencionálnych porúch dieťaťa.

Odborník, pedagóg sluchovo postihnutých, ktorý prichádza k rodičom sluchovo postihnutého dieťaťa, uvedie rodičov do rannej domácej výchovy, najmä čo sa týka senzomotorickej a rečovo-komunikačnej stimulácie. Pritom je veľmi dôležité, aby medzi rodičmi a pedagógom sluchovo postihnutých sa vytvorilo priaznivé ovzdušie vzájomnej dôvery a podpory.

Je výhodné, ak do výchovy sluchovo postihnutého dieťaťa sú zainteresovaní aj ďalší členovia rodiny (Carlson, 2007).

Ďalšou, nie menej významnou úlohou rannej domácej výchovy je zamedziť narušeniu sociálnych vzťahov medzi rodičmi a sluchovo postihnutým dieťaťom, ktoré sa môžu vyskytnúť následkom neprimeraných očakávaní a nárokov rodičov na dieťa, čiže z nevedomosti volených nevhodných výchovných postupov. Súčasne treba dbať na to, aby „dieťa bolo v optimálnej miere vedené k prirodzenému, binaurálnemu spôsobu počúvania.

Rodičia vidia význam návštev pedagóga sluchovo postihnutých v tom, že získavajú od neho rady o pomoc. V nepredvídaných situáciách, pri riešení rozličných problémov, nie sú odkázaní iba na seba.

Ranná domáca výchova sluchovo postihnutého dieťaťa sa uskutočňuje v rodine pomocou pedagóga sluchovo postihnutých. Jej výhodou je, že dieťa zostáva v rodinnom kruhu. Pedagóg sluchovo postihnutých dôverne spoznáva podmienky vývinu dieťaťa na základe týchto poznatkov môže realizovať svoje aktivity .

Predškolská výchova sa označuje ako elementárna príprava detí od 3 do 6 rokov. Označenie predškolských zariadení v jednotlivých spolkových krajinách nie je jednotné. Všetky tieto zariadenia majú ale rovnaké poslanie:

- komplexná výchova sluchovo postihnutého dieťaťa vo väčších skupinách
- rozvíjanie komunikačnej kompetencie a príprava na školskú dochádzku (Diller,2004).

Výchova v predškolských zariadeniach nadväzuje na proces rannej výchovy, rozvíja schopnosti sluchovo postihnutého dieťaťa podľa výsledkov ranej starostlivosti. Predškolské zariadenia, špeciálne materské školy, prípravné ročníky z organizačného hľadiska patria ku školám pre nepočujúcich a nedoslýchavých, krajinským vzdelávacím centrom, poradenským centrom, prípadne ku školám pre viacnásobne sluchovo postihnuté deti. Väčšinou sú zriadené s internátom alebo družinou. Dnes, viac ako predtým, týždenné a dlhšie pobyty detí v internátnych predškolských zariadeniach sú považované za problematické. Výsledky výskumov potvrdzujú, že optimálne podmienky pre vývin dieťaťa sú v rodine. Len v primerane podnetnom sociálnom prostredí môže dieťa získať adekvátne komunikačné kompetencie. Pobyt dieťaťa v internátnej materskej škole sa môže považovať za vhodné riešenie vtedy, keď sa uskutočňuje pre neschopnosť rodičov poskytnúť svojmu dieťaťu špeciálnu výchovu a nie preto, že dieťa s rodičmi býva vzdialene od miesta špeciálnej materskej školy. Na rozdiel od minulosti stále viac sluchovo postihnutých detí navštevuje materské školy bežného typu. Táto prax sa zakladá na názore, že sluchovo postihnuté deti s narušeným vývinom reči potrebujú prirodzený vzor správania (a reči) intaktných detí .

Bibliografické odkazy

CARLSON, C. 2007. *Starostlivosť o nepočujúcich*. Boston: Lippincott, 2007, 270s. ISBN 0-397-54565-7

CSONKA, Š. et al.2001. *Frekvenčný slovník posunkovej reči*. 1.vyd. Bratislava: SPN, 2001, 304s. ISBN 67-461-86

ČINGEROVÁ, D. 2003. *Internet odstraňuje izoláciu v nemocniciach*. In: GAUDIUM, 2003, č.5, 19s. ISSN 1335-2865

DARÁK, M.1999. *Pedagogika*. Bratislava: SNP, 1999, 120s. ISBN 805-2864- 067

DEVITO, J. 2001. *Základy mezilidské komunikace*. 1.vyd. Praha: Grada, 2001, 420s. ISBN 80-7169-988-8

DILLER, P. 2004. *Komunikácia sluchovo postihnutých*. Hamburg: Zväz nedoslýchavých, 2004, 101s. ISBN 80-5428-988

DOLEŽAL, P. - KABÁTOVÁ, Z. 2003. *Včasná diagnóza poruchy sluchu - kedy a prečo*. In: Efeta-otvor sa, roč.XII, 2003, č.3, 54s. ISSN 1335-2865-03

ELSY, F.2005. *Sordo-muti*. Turín: Piemme S.p.A., 2005, 300s. ISBN 88-384-4801-9

EVANS, A.2004. *Pedagogika sluchovo nepočujúcich*, Philadelphia: Harcourt U.S., 2004, 1042 s. ISBN 0- 443- 03899-6

Kontaktná adresa:

Fakulta zdravotníckych odborov PU

Katedra ošetrovateľstva

PhDr. Iveta Ondriová PhD.

Partizánska 1

080 01 Prešov

e- mail : ondriova@unipo.sk